

Radiografia de la implantació de les noves tecnologies en l'àmbit judicial

La tesi doctoral d'Andreu Jaume Bennàsar, defensada a la Universitat de les Illes Balears, analitza la incorporació de les noves tecnologies de la informació i de les comunicacions a l'Administració de justícia, i estudia la validesa i l'eficàcia del document electrònic

Palma. Novembre de 2010

L'esclat de les noves tecnologies de la informació i de les comunicacions (TIC) ha donat lloc a canvis estructurals en l'Administració de justícia. Amb l'objectiu d'incorporar aquests avenços, s'han posat en marxa diferents iniciatives que suposen un canvi de mentalitat i un esforç d'adaptació de tots els operadors jurídics. Aquest procés ha estat analitzat per Andreu Jaume Bennàsar a la tesi doctoral *Las nuevas tecnologías en la Administración de Justicia. La validez y eficacia del documento electrónico en sede procesal*, defensada a la Universitat de les Illes Balears. També ha estudiat els paràmetres que constitueixen la validesa del document electrònic i la seva eficàcia en seu processal.

La recerca s'ha centrat, en primer lloc, en la configuració dels sistemes d'informació de l'oficina judicial i del ministeri fiscal, i en la informatització dels registres civils. També s'han estudiat els programes, les aplicacions, els sistemes de videoconferència, els fitxers judicials i les xarxes de telecomunicacions que reconeixen la cobertura de la signatura electrònica i en els quals els convenis de col·laboració tecnològica tenen gran rellevància. En aquest sentit, la digitalització de les vistes potser és una de les qüestions que té més transcendència. Encara que no tots els projectes adoptats en l'àmbit de la justícia electrònica o e-justícia s'han desenvolupat de manera integral, ni han arribat a la totalitat dels òrgans judicials, l'objectiu final de l'Administració és assolir una justícia més àgil i de qualitat a través del Pla estratègic de modernització del sistema de justícia 2009-2012.

La radiografia de la implantació de les noves tecnologies ha inclòs una anàlisi de les xarxes iberoamericanes de cooperació judicial i d'una selecció d'actuacions per a la millora de l'entorn tecnològic en comunitats autònomes amb les competències de justícia transferides, com ara Andalusia, el País Basc i Catalunya.

Document electrònic

En la segona part de la tesi s'analitzà el document electrònic, al qual l'ordenament jurídic i els tribunals atorguen plena validesa i eficàcia. Cada vegada són més nombrosos els processos que se sustenten en suports electrònics de tot tipus, bé a l'hora de plantejar-se l'acció o, amb posterioritat, com a mitjà de prova (com reconeix l'article 299.2 de la Llei d'enjudiciament civil). En aquest cas, el document informàtic presenta una problemàtica específica, ja que hi ha diferents criteris a l'hora de considerar-lo un document original o una còpia. En aquest sentit, la recerca fa confluïr els aspectes teòrics i pràctics que es basen en l'anàlisi d'abundants resolucions judicials.

La tesi estudia els elements que afecten l'aportació del document electrònic com a fonament de la pretensió, amb una referència especial al procés monitori. També analitza la identificació i el tractament dels mitjans de prova electrònics. El capítol corresponent a aquesta part es completa

amb l'estudi dels mecanismes que contribueixen a la valoració del document electrònic, com són el reconeixement judicial i la prova pericial tecnològica, com també de les regles que el dirigeixen. Així mateix, també són objecte d'estudi altres qüestions relatives al fax i al grau d'eficàcia del report per acreditar-ne la recepció, i a les connotacions dels sistemes de videoenregistrament en relació amb la privadesa.

En un altre capítol se sotmet a examen la contractació per mitjans telefònics, electrònics i telemàtics, perquè es troba afectada per una normativa pròpia, que té com a exponent primordial la Llei 34/2002, d'11 de juliol, reguladora dels serveis de la societat de la informació i del comerç electrònic. La singularitat del consentiment electrònic, la distinció pel que fa als contractes subscrits mitjançant dispositius automàtics, la conformació de la prova, la concurrència de la signatura electrònica i les disposicions que connecten amb la protecció dels consumidors o usuaris, fan necessària aquesta metodologia. Per finalitzar, es distingeix aquest àmbit del que es considera un contracte informàtic.

Així mateix, la tesi d'Andreu Jaume Bennàsar també analitza la legislació vigent i, entre d'altres, estudia les modificacions de la Llei 11/2007, de 22 de juny, que garanteix l'accés electrònic dels ciutadans als serveis públics; la Llei 25/2007, de 18 d'octubre, de conservació de dades relatives a les comunicacions electròniques i a les xarxes públiques de comunicacions; el Reial decret 1720/2007, de 21 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament de desenvolupament de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de

L'investigador Andreu Jaume Bennàsar, autor de la tesi. Foto: UIB

desembre, de protecció de dades de caràcter personal; la Llei 22/2007, d'11 de juliol, sobre comercialització a distància de serveis financers destinats als consumidors; el Reial decret legislatiu 1/2007, de 16 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general per a la defensa dels consumidors i usuaris i altres lleis complementàries; i el Reial decret 231/2008, de 15 de febrer, pel qual es regula el Sistema Arbitral de Consum.

No obstant això, i per la seva importància, s'ha dedicat una especial atenció a les novetats introduïdes per la Llei 41/2007, de 7 de desembre, per la qual es modifica la Llei 2/1981, de 25 de març, de regulació del mercat hipotecari i altres normes del sistema hipotecari i financer, de regulació de les hipoteques inverses i l'assegurança de dependència i per la qual s'estableix la determinada norma tributària; i per la Llei 56/2007, de 28 de desembre, de mesures d'impuls de la societat de la informació. Tampoc no es deixà de banda l'anàlisi de l'aprovació del projecte de llei que incorpora les reformes processals per a l'adaptació a la nova oficina judicial, que delimita certs aspectes que han estat objecte d'anàlisi en la investigació.

Conclusions

Una vegada analitzat el procés d'integració i desenvolupament de les noves tecnologies en l'àmbit judicial, des dels inicis fins a l'actualitat, l'autor destaca que els projectes que ara es desenvolupen se centren de manera prioritària en quatre àmbits: la millora dels mètodes d'enregistrament de les vistes, la presentació telemàtica de les demandes, la tramitació electrònica dels procediments i, en darrer terme, la interoperabilitat dels sistemes informàtics que han estat implantats en les diferents comunitats autònomes.

Pel que fa a la validesa i l'eficàcia del document electrònic, les darreres reformes legislatives han incorporat criteris més adequats al nivell tecnològic actual. No obstant això, i encara que la validesa no es discuteix, el vèrtex més controvertit segueix sent el nivell d'eficàcia que s'atorga en el procés a cada document electrònic, especialment a l'informàtic.

Referència de la tesi

Títol: Las nuevas tecnologías en la Administración de Justicia. La validez y eficacia del documento electrónico en sede procesal

Autor: Andrés Jaume Bennàsar

Àrea de coneixement: Dret Processal

Línia d'investigació: Dret de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació

Departament: Dret Privat

Director: Dr. Valentín Carrascosa López

Ponent: Dra. Irene Nadal Gómez

Qualificació: Excel.lent

Membres del tribunal

President

Dr. Manuel Ortells Ramos
Departament de Dret Processal
Universitat de València

Secretària

Dra. Apol·lònia Martínez Nadal
Departament de Dret Privat
Universitat de les Illes Balears

Vocals

Dr. Julián-Pedro González Velasco
Departament de Dret Públic
Universitat San Pablo-CEU

Dr. Jorge Páez Mañá
Cap del Servei de Doctrina i Informàtica del Tribunal Constitucional

Dr. Eugenio Ull Pont
Departament de Dret Polític
Universitat Nacional d'Educació a Distància